

Nr. 113 din 02.04.2020

Primăria mun. Chișinău

A.O. Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) salută decizia Autorității Publice Locale din mun. Chișinău de a elabora *Strategia Municipală de protecție a copilului 2020-2024/2025*, precum și faptul că proiectul acesteia propus spre consultare are o abordare intersectorială și pune accent pe prevenirea și combaterea violenței față de copii în toate mediile - un fenomen larg răspândit în Republica Moldova și în mod specific, în mun. Chișinău.

Prin urmare, credem că documentul prezentat spre consultare trebuie să includă o analiză mai amplă a situației actuale în ceea ce privește prevenirea și combaterea fenomenului violenței față de copii în mun. Chișinău. În vederea îmbunătățirii documentului venim cu următoarele propuneri:

Capitolul II: Contextul protecției copilului în mun. Chișinău

Subcapitolul: Copii în sistemul de învățământ general

Informația privind modul în care sistemul educațional răspunde cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic propunem să fie transferată la capitolul *Violența față de copii*. Totodată, credem că este necesar să se facă unele ajustări în analiza datelor prezentate la acest subiect, după cum urmează. Se indică faptul că numărul sesizărilor privind cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor înregistrate de către sistemul educațional din Chișinău este în creștere constantă: de la 153 - în 2013-2014, la 308 - în 2018-2019. De fapt, este important de specificat că este îngrijorător faptul că numărul cazurilor suspecte de abuz asupra copiilor înregistrate de sistemul educațional din mun. Chișinău este îngrijorător de mic, dacă e să comparăm datele cu alte unități administrative din țară. Raportat la numărul de circa 300 instituții de învățământ funcționale în mun. Chișinău și luând în calcul că din cele 308 cazuri înregistrate în anul de învățământ 2018-2019 doar 44 cazuri au fost referite către autoritățile tutelare (ceea ce presupune că restul cazurilor au fost cazuri ușoare de abuz emoțional, împrindiri, neglijare ușoară - cazuri ce se examinează în cadrul instituțiilor de învățământ), constatăm că s-a înregistrat o creștere nesemnificativă a cazurilor identificate și raportate din 2013-2014 până în prezent. Aceste cifre ar putea indica asupra capacității insuficiente a sistemului educațional din mun. Chișinău de a identifica cazurile suspecte de violență asupra copiilor în familie sau în alte medii, precum și de referire a cazurilor către autoritățile tutelare, organele de drept, conform mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (*HG nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea,*

referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploaării și traficului).

- În analiză se menționează despre faptul că în mun. Chișinău activează Gimnaziul internat nr. 3, în care copiii sunt plasați inclusiv la solicitarea părinților sau altor îngrijitori. Credem că este important să se specifice că aceasta este o practică ce încalcă drepturile copilului și prevederile legale, conform cărora decizia de plasament al copiilor se ia exclusiv de către autoritățile tutelare și de către Comisia privind protecția copilului aflat în dificultate.
- În ultimul abzaț al acestui subcapitol se face referire la faptul că Conform SIME, în mun. Chișinău în anii de studii 2018-2019 și 2019-2020, 4% - 5% dintre toți elevii sunt considerați în situație de risc. Credem că e necesar să se concretizeze ce se are în vedere prin termenul copii în situație de risc. Așa cum definește copiii în situație de risc *Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți*, marea lor majoritate sunt copii victime ale diverselor forme de abuz. 4-5% din circa 90 000 de elevi ar însemna circa 4000 copii victime, cifră ce indică asupra unei discrepanțe foarte mari, de circa o sută de ori mai mulți copii decât numărul celor raportați de sistemul educațional în anul de studii 2018-2019.

Subcapitolul: Copii în sistemul de protecție a copilului

- Necesită reformulare informația privind dezvoltarea spectaculoasă a serviciului de tip APP. În varianta actuală confuzionează, creând impresia că în general serviciul se dezvoltă spectaculos, pe când dezvoltarea acestuia, este de fapt în declin.
- Propunem să fie adăugate la spectrul serviciilor APP ce nu acoperă la moment necesitățile: APP specializate în îngrijirea copiilor cu comportament deviant/ ai străzii; APP specializate în plasamentul de urgență al copiilor de diferite vârste.
- O altă problemă care credem că este important să fie menționată este cea a plasamentului de urgență al preadolescenților și adolescenților la gimnaziul internat nr. 3 care, în viziunea noastră, nu este o soluție potrivită.
- Credem că este necesar să fie specificate parteneriatele publice-private (în special cu organizațiile societății civile), în baza cărora sunt prestate servicii de protecție a copilului în mun. Chișinău;
- Propunem să fie inclusă informația despre existența politicilor instituționale de protecție a copilului în unele servicii de îngrijire alternativă (doar cu suportul CNPAC în 2019 astfel de politici au fost dezvoltate în 3 centre de plasament ale DMPDC).

Subcapitolul: Copii în contact cu sistemul de drept

- Propunem ca acest subcapitol să abordeze distinct, în compartimente separate, subiectul copiilor în contact cu legea (preponderent victime sau martori ai infracțiunilor) și cel al copiilor în conflict cu legea (copii care comit infracțiuni).
- La subiectul *Copii în conflict cu legea* – pe lângă informația amplă existentă în proiectul documentului, propunem să fie inclusă și problematica existentă pe acest domeniu, în mod special lipsa serviciilor psiho-sociale pentru această categorie de copii, precum și a programelor educaționale dedicate în mod special copiilor care au săvârșit infracțiuni, neavând vârsta răspunderii penale.

- La subiectul *Copiii victime/ martori ai infracțiunilor* - propunem să fie prezentate mai multe informații relevante la subiect, printre care: nr. copiilor victime/ martori ai infracțiunilor pe tipuri de infracțiuni; gradul de acces al copiilor victime/ martori ai infracțiunilor la servicii de reabilitare (așa cum prevede *Legea nr. 137 din 29.07.2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*); modul în care este asigurată audierea în condiții speciale a copiilor victime/ martori ai infracțiunilor, etc. În acest sens, punem la dispoziția Dvs. poziția publică a CNPAC cu privire la audierea copiilor în condiții speciale în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.
- Propunem ca informația cu privire la Intervenția Poliției în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului să fie reflectată la capitolul *Violența față de copii*.
- Informația privind copiii străzii urmează, de asemenea, să se regăsească la subcapitolul *Violența față de copii*, inclusiv să fie descrisă problematica intervenției în acest domeniu.

Subcapitolul: *Violența față de copii*

- Considerăm că este necesar de specificat că prin decizia nr. 2/20 din 22.02.19 Consiliul Municipal Chișinău a aprobat *Instrucțiunea metodică privind intervenția autorităților tutelare teritoriale/ locale, prestatorilor de servicii sociale din raza teritorial-administrativă a mun. Chișinău în procesul de identificare, evaluare, referire, asistență și monitorizare a cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului*.
- Este bine să se clarifice dacă datele prezentate sunt inclusiv din suburbiile municipiului, sau doar din or. Chișinău. De asemenea, câți dintre copii sunt din raioanele țării, dar au fost identificați în mun. Chișinău.
- Propunem să fie contrapuse datele DMPDC și ale organelor de drept pe anumite tipuri de abuz, cum ar fi abuzul sexual și traficul de copii. O analiză similară efectuată la nivel național pentru anii 2017-2018 a arătat că organele de drept nu referă toate cazurile de acest tip către autoritățile tutelare.
- Propunem să fie menționat parteneriatul public-privat între DMPDC și CNPAC, în baza căruia activează serviciul de asistență specializată a copiilor victime ale violenței – Centrul de asistență psihosocială a copilului și familiei "Amicul", în cadrul căruia sunt asistați inclusiv copiii victime ale infracțiunilor de abuz sexual, violență în familie și trafic. Menționăm că la ziua de astăzi acesta este unicul serviciu de acest tip din țară. În acest sens, CNPAC poate oferi date dezagregate pe tipuri de abuz, vârsta și sexul copiilor asistați, dar și date privind sursa referirii copiilor către serviciul specializat.
- Luând în considerație faptul că art. 20 al Legii 140 din 14.06.2013, precum și HG 270 din 08.04.2014 prevăd că prevenirea și combaterea violenței față de copii trebuie să fie realizată în baza colaborării intersectoriale, propunem să fie abordat mai specific acest aspect și anume:
  - Rolul poliției (parțial a fost reflectat în capitolul precedent, am propus analiza respectiva să fie trecută aici);
  - Rolul instituțiilor de învățământ (a fost reflectat la capitolul *Copii în sistemul de învățământ general*, am propus analiza respectiva să fie trecută aici);
  - Rolul instituțiilor din sistemul de sănătate.

- Propunem să se menționeze că rata sesizărilor clasate de autoritățile tutelare din mun. Chișinău (în cazurile în care nu s-a confirmat abuzul în cadrul evaluării inițiale), este una îngrijorător de mare (37% în 2017 și 39% în 2018). Aceste cifre ar putea ascunde lacune în procesul de evaluare inițială a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor. E o problemă care poate fi explicată inclusiv prin lipsa unităților de personal în cadrul DMPDC/ DPDC sectoriale cu responsabilități specifice în examinarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor.

Subcapitolul: *Sistemul de protecție a copilului*

- Este important să se menționeze despre conflictul de norme ce reglementează activitatea autorităților tutelare în mun. Chișinău. Legea nr.140 din 14.06.2013 prevede că în mun. Chișinău autoritatea tutelară locală și teritorială este Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului (art. 3, întreg capitolul II), iar *Legea privind statutul municipiului Chișinău nr. 136 din 17.06.2016* la art. 15 pune această atribuție în sarcina primarului general al mun. Chișinău, iar la art. 21 – în sarcina pretorului de sector. În conformitate cu *Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative*, art. 5, în caz de divergență între o normă generală și o normă specială care se conțin în actele normative de același nivel, se aplică norma specială. Ținând cont de faptul că atât Codul Familiei, cât și Legea nr. 140 din 14.06.2013 au drept obiect de reglementare raporturi juridice specifice și anume protecția copilului, acestea sunt speciale și, deci, se aplică. Pentru a exclude interpretările este necesar să fie promovate modificări la Statutul mun. Chișinău pentru a elimina acest conflict de norme.

Subcapitolul: *Coordonare intersectorială*

- Propunem să fie specificate problemele de cooperare intersectorială din perspectiva tuturor instituțiilor implicate.
- Considerăm necesar să se menționeze că nu există o platformă intersectorială municipală/ sectorială funcțională, în cadrul căreia să se identifice soluții pentru problemele de cooperare existente.
- Cu referire la Consiliul municipal pentru protecția drepturilor copilului care ar trebui să fie o astfel de platformă, propunem să fie reformulată fraza *încă mai funcționează Consiliul municipal pentru protecția drepturilor copilului cu Deși este instituit Consiliul municipal pentru protecția drepturilor copilului, acesta nu este funcțional de mulți ani, iar regulamentul de funcționare este unul depășit, inclusiv pentru Consiliile sectoriale*. Deși ultimele sunt lucrative, activitatea lor nu este eficientă în contextul politicilor și legislației actuale, în cadrul lor examinându-se, după cum se menționează în proiectul documentului, subiecte improprii pentru activitatea acestora, inclusiv cazuri ce trebuie să fie examinate conform HG nr. 270 din 08.04.2014 privind mecanismul intersectorial de cooperare.

Capitolul IV. Strategia

- Propunem reformularea rezultatului așteptat pentru obiectivul specific 1.1 "Creșterea semnificativă a ratei sesizărilor pe cazuri reale și/ sau presupuse de ANET identificate de/ și referite către autoritatea tutelară a mun. Chișinău în formula **"Creșterea gradului de identificare a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare, trafic al copiilor și a cazurilor referite către autoritățile tutelare din mun. Chișinău"**.

- Propunem, de asemenea, reformularea Acțiunii 1.1.2 "Facilitarea dezvoltării participative și adoptării în toate instituțiile pentru copii (publice și private, servicii sociale, inclusiv cele de îngrijire alternativă, etc.) a Politicilor interne de protecție a copilului, inclusiv a mecanismelor de plângere și promovarea procesului de revizuire periodică participativă a acestora" în formula **"Dezvoltarea participativă a procedurilor/ mecanismelor de protecție a copiilor împotriva abuzurilor în toate instituțiile pentru copii (publice și private, servicii sociale, inclusiv cele de îngrijire alternativă etc.).** Elaborarea politicii de protecție a copilului și instituirea mecanismelor de plângeri se vor regăsi în planul de acțiuni.
- Acțiunea 1.1.3 o considerăm inaplicabilă pentru Strategia vizată, dat fiind faptul că sistemul municipal nu are capacitate să soluționeze o astfel de problemă, în acest sens fiind necesară dezvoltarea cadrului normativ național.
- Propunem să fie adăugate acțiuni suplimentare la obiectivul specific 1.1 și anume:
  - **Dezvoltarea mecanismelor de monitorizare a implementării cadrului normativ în domeniul protecției copilului de violență, neglijare, exploatare și trafic;**
  - **Creșterea gradului de acces al copiilor victime ale violenței, inclusiv a copiilor victime/ martori ai infracțiunilor de abuz sexual, violență în familie și trafic la servicii specializate de asistență psiho-socială și de asistență integrată a copiilor victime/ martori ai infracțiunilor (de tip Barnahus).**
- La obiectivul specific 3.1 propunem să fie adăugată o acțiune privind **Instituirea unei platforme intersectoriale viabile pentru soluționarea problemelor de implementare a politicilor naționale/ municipale în domeniul protecției copilului, inclusiv a celor ce țin de cooperarea intersectorială;**
- Considerăm că acțiunea 3.3.4 este mai degrabă o activitate ce urmează să se regăsească în planul de acțiuni pentru implementarea strategiei și propunem să fie exclusă din prezentul document.
- La acțiunea 3.3.1. este important să se menționeze că sistemele de instruire trebuie să se bazeze pe programe specifice în diverse domenii ale protecției copilului.

Luând în considerație experiența vastă de colaborare între CNPAC și Consiliul Municipal Chișinău, DMPDC, ne exprimăm disponibilitatea de a oferi și în continuare suport în procesul de consultare/ definitivare a proiectului Strategiei municipale de protecție a copilului, iar ulterior și în implementarea acesteia.

Totodată, sperăm că odată cu aprobarea Strategiei municipale de protecție a copilului, care va fi însoțită de un Plan de acțiuni și de alocarea resurselor suficiente pentru implementarea acesteia (în baza costificării realizate), prin conjugarea eforturilor tuturor sectoarelor abilitate cu protecția copilului din mun. Chișinău (educație, sănătate, ordine publică, protecție socială) se va reuși asigurarea unui mediu prietenos, protectiv și fără violență pentru fiecare copil din mun. Chișinău, așa cum își propune documentul expus consultărilor publice.

Cu respect,

Daniela Sîmboteanu,
Președinte CNPAC

/semnat/

